

LA VALL DE GALLINERA

Per camins de moriscos i mallorquins

Autors: Vicent Morera i Juanjo Ortola

Pròlegs: Josep Torró i Paco Tortosa

Edita: Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta 2011. 239 pàgs.

Del subtítol del llibre *Per camins de moriscos i mallorquins*, podem deduir que estem davant d'una guia, si bé, aquesta VALL DE GALLINERA és prou més que una guia; de fet, el gènere de les guies de muntanya era un tema reservat per als excursionistes de mena fins no fa massa temps, tant pel que hi fa als autors com als lectors. Tanmateix, açò està canviant bastant i les guies actuals ens aporten, a més a més de la informació precisa per arribar a un cim o un castell, un grapat d'informació diversa: flora, fauna, fets històrics, patrimoni etnogràfic, gastronòmic, etc. L'excursionisme forma part de les aficions

dels autors, però sobre tot són bons coneixedors de la Vall de Gallinera (no de bades són pegolins), d'alguns aspectes de la Vall ja havien deixat constància escrita.

Només obrir el llibre, ressalta una presentació agradosa i alhora pràctica; darrere d'aquest excel·lent resultat hi ha una polida maquetació i unes fotografies excel·lents. El llibre té dues parts, la primera amb una exposició acurada i amena de la Vall i la segona composta de la descripció de dotze rutes.

La primera part aconsegueix situar el caminant amb un fornit bagatge per tal d'entendre el medi que l'acompanyarà en les passejades. Hi ha capítols descriptius del medi físic i també un necessari repàs de la Història de la Vall, des dels primers vestigis de població humana fins l'actualitat. Destaquen els capítols que podríem anomenar transversals: el paisatge, l'aprofitament humà del territori, les fonts, els despoblats moriscos i el dedicat als camins; apartats on els autors poden esplaïar-se més lliurement i deixar-nos mostres de la valuosa informació que han anat arreplegant de les persones de la Vall. Un exemple d'aquesta tasca de recerca és l'inventari dels barrancs de la Gallinera amb un recull ben preat de topònims.

Abans de triar les dotze rutes que formen part de la segona meitat del llibre, els autors han fet un treball de redescobriment dels camins, sí, aquells que obriren moriscos i mallorquins; de fet, alguns d'ells romanien coberts de matolls i condemnats a l'oblit. És a partir d'aquests vials tradicionals que han dissenyat les dotze rutes.

Cadascuna d'elles consta d'una fitxa amb la informació tècnica, un mapa i un quadre on es situen amb coordenades UTM els llocs de pas destacats al mapa. D'allò més interessant torna a ser la quantitat d'informació aportada dels llocs del recorregut, com ja passava en la primera part, una combinació de la

informació arreplegada als veïns de la Vall (contarelles, tradicions, secrets, ...) i els coneixements científics quan cal, tot ben adobat d'oportuns extractes bibliogràfics d'autors que s'han ocupat de la Vall amb anterioritat.

La primera ruta ens permetrà travessar tots els pobles de la Vall. D'altres ens porten a llocs coneguts però per camins sorprenents: pujar el cim de La Safor, aplegar-nos a La Foradada i descobrir el misteri del seu alineament solar. Dues més ens faran gaudir de les pintures rupestres

de Benirrama i Benialí. També n'hi ha on es fa especial esment a les plantes endèmiques, tot passant per la Microreserva de flora de les Llomes del Xap. La darrera pot ser una mostra de l'essència del llibre, en aquesta ruta es mostren exemples de l'arquitectura ramadera de muntanya, es visita el conjunt de corrals de La Carroja, i es fa caminant per l'assagador homònim.

Vicent Morera i Juanjo Ortolà han tret de l'oblit un patrimoni ric i divers que ara toca entre tots preservar i gaudir.

Més informació en
www.percaminsdemoriscosimallorquins.com

Joseba Rodríguez Aizpeolea